

Först ett par exempel på integration av rationella funktioner

ex.  $\int_0^1 \frac{x}{x^2+5x+6} dx = \int_0^1 \frac{x}{(x+2)(x+3)} dx = \int_0^1 \left( \frac{A}{x+2} + \frac{B}{x+3} \right) dx =$   $A, B?$

1) täljarens grad < nämnarens? Ja  
2) dela upp i partialbråk

$A(x+3) + B(x+2) = x$   
 $x: \begin{cases} A+B=1 \\ 3A+2B=0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} A=-2 \\ B=3 \end{cases}$

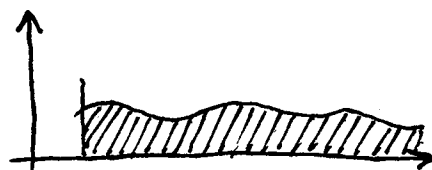
$$= [3 \ln|x+3| - 2 \ln|x+2|]_0^1 = \overbrace{3 \ln 4}^{5 \ln 2} - 2 \ln 3 - (3 \ln 3 - 2 \ln 2) = 8 \ln 2 - 5 \ln 3$$

Handpåläggning (genväg)

ex.  $\int \frac{dx}{x^2+5x+6} = \int \frac{dx}{(x+2)(x+3)} = \int \left( \frac{1}{x+2} + \frac{-1}{x+3} \right) dx = \ln|x+2| - \ln|x+3| + C$

Dagens: Generaliserade integraler, 6.5

$$\int_a^\infty f(x) dx$$



$$\sum_{i=1}^n f(c_i) \Delta x_i$$

arean över pos. x-axeln

Kan inte göras med riemannsummor, utan som ett gränsvärde.

Def:  $\int_a^\infty f(x) dx$  betyder  $\lim_{R \rightarrow \infty} \int_a^R f(x) dx$  om det existerar. Då kallas integralen konvergent, annars divergent.

ex.  $\int_0^\infty x^3 e^{-x^2} dx$  ?  $\int_0^R x^3 e^{-x^2} dx = \int_0^{R^2} \underbrace{\frac{x}{R}}_{\frac{t}{R^2}} \underbrace{\frac{t}{R^2}}_{\frac{1}{2} dt} e^{-t} dt = \int_0^{R^2} t e^{-t} \cdot \frac{1}{2} dt =$  partiell integration

$$= \left[ \frac{1}{2} (-e^{-t}) t \right]_0^{R^2} - \int_0^{R^2} \frac{1}{2} (-e^{-t}) \cdot 1 dt = \left[ -\frac{1}{2} t e^{-t} - \frac{1}{2} e^{-t} \right]_0^{R^2} = -\frac{1}{2} R^2 e^{-R^2} - \frac{1}{2} e^{-R^2} - (0 - \frac{1}{2}) \xrightarrow{R \rightarrow \infty} \frac{1}{2}$$

så  $\int_0^\infty x^3 e^{-x^2} dx = \frac{1}{2}$

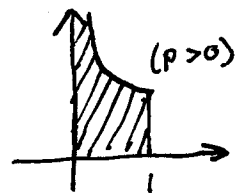
ex. enl. ovan  $\int_0^\infty \frac{x}{x^2+5x+6} dx = \dots = \lim_{R \rightarrow \infty} \left[ \underbrace{3 \ln|x+3| - 2 \ln|x+2|}_{2 \ln \frac{x+3}{x+2} + \ln(x+3)} \right]_0^R \xrightarrow{R \rightarrow \infty} \infty$  så integralen är divergent

$\int_0^\infty \frac{1}{x^2+5x+6} dx = \dots = \lim_{R \rightarrow \infty} \left[ \underbrace{\ln(x+2) - \ln(x+3)}_{\ln \frac{x+2}{x+3}} \right]_0^R = 0 - \ln \frac{2}{3} = \ln \frac{3}{2}$ , så konvergent integral

$\sim \frac{1}{x^2}$ , Stora x

$$\text{ex (sats)} \int_1^R \frac{dx}{x^p} = \begin{cases} [\ln x]_1^R, & p=1 \text{ så konvergent, } \frac{1}{p-1} \text{ om } p>1 \\ [\frac{x^{1-p}}{1-p}]_1^R, & p \neq 1 \text{ divergent om } p \leq 1 \end{cases}$$

och (generaliserad i en punkt):



$$\lim_{\epsilon \rightarrow 0+} \int_{\epsilon}^1 \frac{dx}{x^p} = \begin{cases} [\ln x]_{\epsilon}^1, & p=1 \\ [\frac{x^{1-p}}{1-p}]_{\epsilon}^1, & p \neq 1 \end{cases} \text{ så } \int_0^1 \frac{dx}{x^p} \text{ är konvergent då } p < 1 \\ \text{divergent då } p \geq 1$$

$$\text{ex } \int_0^1 \frac{dx}{\sqrt{x}(x+1)} = \left\{ \begin{matrix} t = \sqrt{x} \\ dt = \frac{dx}{2\sqrt{x}} \end{matrix}, \begin{matrix} \frac{x}{1} \mid \frac{t}{0} \\ 0 \mid 0 \end{matrix} \right\} = \int_0^1 \frac{2dt}{t^2+1} = 2[\arctan t]_0^1 = 2\left(\frac{\pi}{4} - 0\right) = \underline{\underline{\frac{\pi}{2}}}$$

↑ generaliserad integral

Sats: Om  $0 \leq f(x) \leq g(x)$  för alla  $x$  i integrationsintervallet (eller för alla  $x$  nära singularitetspunkten) så

$$\int g(x) dx \text{ konv.} \Rightarrow \int f(x) dx \text{ konv.}$$

$$\text{ekvivalent: } \int f(x) dx \text{ divergent} \Rightarrow \int g(x) dx \text{ divergent}$$

$$\text{ex. } \int_1^{\infty} \frac{dx}{\sqrt{x^3+1}} \text{ är konvergent, ty } x^3+1 > x^3 > 0 \text{ då } x>1, \text{ så } \sqrt{x^3+1} > \sqrt{x^3} > 0, \\ \text{så } \frac{1}{\sqrt{x^3}} > \frac{1}{\sqrt{x^3+1}} > 0 \text{ och } \int_1^{\infty} \frac{dx}{x^{3/2}} \text{ konvergent } \left(\frac{3}{2} > 1\right)$$

$$\text{ex. } \int_1^2 \frac{dx}{\sqrt{x^2-1}}, \text{ konv/div? Jo } \sqrt{x^2-1} = \sqrt{x-1} \sqrt{x+1} > \sqrt{x-1} > 0 \text{ då } x>1 \\ \text{så } \frac{1}{\sqrt{x-1}} > \frac{1}{\sqrt{x^2-1}} > 0$$

$$\left( \int_0^1 \frac{dt}{t^{1/2}} \right) \int_1^2 \frac{dx}{\sqrt{x-1}} \text{ konvergent, så den givna } \int \text{ också konvergent.}$$

$$\left( \int_1^2 \frac{dx}{\sqrt{x^2-1}} = \left[ \ln|x + \sqrt{x^2-1}| \right]_1^2 = \ln(2+\sqrt{3}) - \ln(2-\sqrt{3}) \right)$$

$$\text{Varning: } \int_{-\infty}^{\infty} \frac{x}{x^2+1} dx \text{ är divergent, trots att } \int_{-R}^R \frac{x}{x^2+1} dx = 0 \text{ för alla } R$$

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{x}{1+x^2} dx = \int_{-\infty}^0 \frac{x}{1+x^2} dx + \int_0^{\infty} \frac{x}{1+x^2} dx = \left[ \frac{1}{2} \ln(x^2+1) \right]_{-\infty}^0 + \left[ \frac{1}{2} \ln(x^2+1) \right]_0^{\infty} \text{ divergent}$$

kräver vi Divergenti

ex.  $\int_0^{\infty} \frac{\ln x}{x^2+1} dx$  ?  $\int_0^1 \frac{\ln x}{x^2+1} dx$  konvergent, ty  $0 \leq -\frac{\ln x}{x^2+1} \leq \ln x$  i  $]0,1[$   
 generaliserad i  
 båda gränsvärdena och  $\int_E^1 -\ln x dx = -[x \ln x]_E^1 + \int_E^1 \frac{x}{x} dx =$   
 $= -[x \ln x - x]_E^1 = -(0 - 1 - (\underset{\rightarrow 0}{E \ln E} - \underset{\rightarrow 0}{E})) \rightarrow 1$

$$\int_1^{\infty} \frac{\ln x}{x^2+1} dx = \left\{ x = \frac{1}{t}, \frac{x}{1} \middle| \frac{t}{0^+} \right\} = \int_1^{0^+} \frac{\ln(\frac{1}{t})}{\frac{1}{t^2}+1} \cdot \frac{-1}{t^2} dt = - \int_0^1 \frac{\ln t}{1+t^2} dt \quad \text{sd} \quad \int_0^{\infty} \frac{\ln x}{x^2+1} dx = 0, \text{ konv}$$

Ex Vad är  $\lim_{h \rightarrow \infty} \frac{1}{n^2} \sum_{k=0}^n k \arctan \frac{k}{n} =$

$$= \lim_{h \rightarrow \infty} \underbrace{\sum_{k=1}^n \frac{k}{n} \arctan \frac{k}{n} \cdot \frac{1}{n}}_{\text{Riemannsumma}} = \int_0^1 x \arctan x \, dx = \left[ \frac{x^2}{2} \arctan x \right]_0^1 - \int_0^1 \frac{x^2}{2} \cdot \frac{1}{x^2+1} \, dx =$$

$$= \left[ \frac{x^2}{2} \arctan x - \frac{x}{2} + \frac{1}{2} \arctan x \right]_0^1 = \frac{1}{2} \cdot \frac{\pi}{4} - \frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cdot \frac{\pi}{4} = \frac{\pi}{4} - \frac{1}{2} \quad \left( \frac{x^2}{x^2+1} = 1 - \frac{1}{x^2+1} \right)$$

Ex  $I_n = \int_0^{\infty} t^n e^{-t} dt \stackrel{PI}{=} \left[ -e^{-t} \cdot t^n \right]_0^{\infty} - \int_0^{\infty} (-e^{-t}) \cdot n \cdot t^{n-1} dt = 0 + n \cdot I_{n-1}, I_0 = \int_0^{\infty} e^{-t} dt = 1$

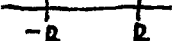


$$I_n = \begin{cases} n I_{n-1} & n=1, 2, \dots \\ 1 & n=0 \end{cases}, \text{ så } I_n = n! \text{ för alla } n=0, 1, 2, \dots$$

V: kan definiera  $\alpha! = \int_0^\infty t^\alpha e^{-t} dt$  där  $\alpha > -1$  t.ex.  $\frac{1}{2} = \frac{\sqrt{\pi}}{2}$  - se flervariabelanalys

Pl ger  $a! \leq (a-1)!$  om  $a > 0$

Så vi kan definiera  $(\alpha-1)! = \frac{1}{\alpha} \cdot \alpha!$  som ger  $\alpha!$  för alla  $\alpha \neq -1, -2, \dots$

Volymen av en "boll" i  $n$  dimensioner? (radie  $R$ )

n		"Volym"	$Jo, \frac{\pi^{\pi/2}}{\frac{n}{2}!} R^n$
1		$2R$	
2		$\pi R^2$	
3		$\frac{4\pi}{3} R^3$	
4		$\frac{\pi^2}{2} R^4$	